

Referentie:

Datum: 11 augustus 2022

Betreft: Reactie SNG inzake de amendementen betreffende het wetsvoorstel inzake de Wet tot wijziging van de Faillissementswet ter verbetering van de doorstroom van de gemeentelijke schuldhulpverlening naar de wettelijke schuldsaneringsregeling natuurlijke personen

Hierbij de reactie namens SNG op het consultatieverzoek betreffende de amendementen betreffende het wetsvoorstel inzake de Wet tot wijziging van de Faillissementswet ter verbetering van de doorstroom van de gemeentelijke schuldhulpverlening naar de wettelijke schuldsaneringsregeling natuurlijke personen. Bedankt voor de gelegenheid om te mogen consulteren.

Opmerkingen per amendement:

Amendement 9: beschermingsbewind beleggen bij gemeenten

Een verplichting voor gemeenten om bewindvoerders in dienst te nemen is naar ons inzicht een goede maatregel. Zoals de toelichting al zegt kan dit beter zijn voor het principe dat de maatregel zo kort mogelijk duurt, want het is mogelijk voor commerciële bewindvoerders niet in hun (financiële) belang om cliënten zo snel mogelijk van hun schulden af te helpen. Daarnaast zorgt de verplichting ook dat er een herkenbare plek is waar mensen terecht kunnen voor een bewindvoerder. Ook kunnen de lastige gevallen altijd ergens terecht zonder geweigerd te worden.

Onze kanttekening hierbij is dat de overheid soms een rol speelt bij het ontstaan van de schulden van de burger, bijvoorbeeld wanneer de overheid zelf schuldeiser is. Daarnaast heeft onder andere de Toeslagenaffaire tot gevolg dat burgers minder vertrouwen in de overheid hebben. Het is dan ook de vraag in hoeverre deze groep mensen bij de gemeente, een overheidsinstantie, zal aankloppen voor een bewindvoerder. Deze mensen gaan mogelijk eerder naar de commerciële bewindvoerders. Het is daarom belangrijk dat naast deze verplichting voor gemeenten er ook veranderingen komen in die commerciële praktijk die blijft bestaan, zodat ook daar het burgerbelang voorop wordt gesteld. Alleen het aanbieden van bewindvoerders vanuit de gemeente zal in onze optiek niet voldoende zijn.

Amendement 12: verkorten duur Wsnp-traject

Het verkorten van de wettelijke schuldsaneringsregeling maakt het traject minder ingrijpend en daarmee wordt het aantrekkelijker om gebruik te maken van deze regeling. Hierbij ontstaan wel vragen over het uiteindelijke financiële resultaat. Gaan mensen in de kortere tijd meer afdragen om hun schulden af te lossen? Dit zou het traject juist zwaarder en onaantrekkelijker maken. Of betekent dit dat aan het einde van het traject waarschijnlijk een hoger bedrag aan schulden blijft openstaan dat niet betaald hoeft te worden? Met dit laatste zouden de schuldeisers problemen kunnen hebben. Het voordeel voor de schuldeisers is dat zij eerder duidelijkheid hebben over hun vorderingen, maar weegt dat voor schuldeisers af tegen de mogelijkheid dat zij minder geld terug zien door het kortere traject? Het is dan de vraag of het kortere traject nog voldoende rekening houdt met de belangen van de schuldeisers en de rechtstaat gediend wordt. In het oorspronkelijke wetsvoorstel stond de mogelijkheid opgenomen dat schuldeisers hoger beroep in kunnen stellen tegen de uitspraak tot toepassing van de schuldsaneringsregeling. De beroepsmogelijkheid zou een aspect van de situatie naar voren kunnen brengen dat anders ongehoord zou blijven en dat van invloed kan zijn op het besluit om iemand wel of niet toe te laten tot de schuldsaneringsregeling. Op het moment dat de

belangen niet meer voldoende gebalanceerd zijn in de schuldsaneringsregeling zouden schuldeisers wellicht eerder ernaar kunnen neigen om hun nieuwe beroepsmogelijkheid te gebruiken om te proberen te voorkomen dat er te weinig geld wordt terugbetaald. Dit zou vertraging en meer stress voor de burger kunnen veroorzaken.

Amendement 13: wijzigen ingangsdatum Wsnp

In het amendement wordt voorgesteld om het moment waarop de termijn voor de Wsnp gaat lopen te vervroegen. Onder de huidige situatie telt de tijd dat mensen zich in het minnelijke traject bevinden niet mee en na de wetswijziging wel. Dit is naar ons idee een terechte wijziging. Zoals de toelichting zegt zijn mensen in het minnelijke traject vaak al intensief bezig met aflossen, maar dat telt nu niet mee voor de duur van de Wsnp. De vraag hierbij is wel of dit in combinatie met het verkorten van het Wsnp-traject voor een te korte looptijd zou kunnen zorgen met als gevolg hetgeen hiervoor al is beschreven.

Amendement 14: verruimen toelatingsgrond

Naar ons inzicht is de verlaging van de drempel voor toetreding tot de Wsnp een wenselijke ontwikkeling. Door de drempel te verlagen kunnen mensen eerder toegang krijgen tot de hulp die nodig is en hoeven ze niet per se een minnelijk traject te volgen waarvan mogelijk vooraf al bekend is dat dit niet gaat slagen. Hiermee kan dan tijd worden gewonnen, want de burger krijgt dan eerder de gepaste hulp. Ook worden er dan geen middelen verspild aan iets dat bij voorbaat al als kansloos wordt gezien.

Amendement 15: schrappen tienjaartermijn en uitbreiden hardheidsclausule

Het amendement maakt het gemakkelijker om nogmaals toegelaten te worden tot de Wsnp. Hier zitten verschillende kanten aan. Iemand heeft de mogelijkheid om weer toegelaten te worden tot de Wsnp, tenzij er sprake is van verwijtbaar gedrag aan de kant van de schuldenaar. Dit kan een wenselijke verandering zijn, want dit geeft mensen toch de kans nog om hun schuldenproblematiek op te lossen. Het is nooit uit te sluiten dat door onverwachte omstandigheden mensen weer in problemen komen. Het is dan ook niet redelijk om het voor mensen die wel willen, maar niet kunnen betalen, het te moeilijk te maken. Echter een te gemakkelijke toegang tot de Wsnp voor een tweede keer is ook niet wenselijk in verband met mogelijk misbruik. Nu de duur van de Wsnp in andere amendementen wordt beoogd in te korten kan dit misschien aantrekkelijker worden voor misbruik.

Algemene beschouwing:

De voorgestelde wijzigingen kunnen gunstig zijn voor de burger. Zij kunnen eerder toegang krijgen tot de Wsnp en deze duurt bovendien korter. Dit maakt het wellicht in ieder geval gevoelsmatig beter te overzien en daarmee wordt de stap om hulp te zoeken een stuk kleiner. Het is de vraag wat het gevolg van het kortere traject zal zijn voor het bedrag dat niet terugbetaald hoeft te worden aan de schuldeisers. Een korter traject zou mooier zijn voor de burger, maar is daarmee het traject nog wel eerlijk genoeg tegenover de schuldeiser als we kijken naar het resultaat aan het einde van het traject. Het probleem is mogelijk dat schuldeisers dit niet zo zien en daardoor wellicht eerder neigen om gebruik te maken van hun nieuwe beroepsmogelijkheid. Dit zou dan meer werk bij de rechtbank kunnen opleveren, maar het is voor ons lastig in te schatten of dit daadwerkelijk ook een probleem zal zijn. De beroepsmogelijkheid kan wel een middel zijn om misbruik van de Wsnp te voorkomen.

Doordat de buitengerechtelijke procedure niet per se meer vereist is voor toegang tot de gerechtelijke procedure, komen de buitengerechtelijke en gerechtelijke schuldhelpverlening meer

naast elkaar te liggen dan in het verlengde van elkaar. Dit biedt de mogelijkheid om op basis van de situatie het gepaste traject kiezen. Door de wijzigingen lijkt de Wsnp (met name wat betreft de duur) minder intensief en komt daarmee misschien iets dichterbij het buitengerechtelijk traject te liggen. Hierdoor zal de drempel voor een stap naar de Wsnp lager lijken en is daar de beoogde betere aansluiting.

Een belangrijke toevoeging voor het toegankelijker maken van het Wsnp traject is de ondersteuning bij het opstellen van een Wsnp-toelatingsverzoek. Wij ondersteunen dan ook het voorstel om dit proefproject een meer structureel karakter geven. Steeds meer mensen ontwikkelen en hebben risicovolle schulden. Dat zijn complexe vraagstukken waarbij meerdere instanties betrokken zijn. Mensen kunnen dan verdwalen in de bureaucratie. Als zij daar begeleiding in krijgen kan dit het traject voor ze vereenvoudigen en versnellen met als gevolg de beoogde lagere drempel om hulp te zoeken. Mensen hebben vaak al veel aan hun hoofd in zulke situaties en deze ondersteuning kan mensen helpen het overzicht te houden.

Ook voor een professionele bewindvoerder of schuldhulpverlener is het een uitdaging om overzicht te creëren wanneer er sprake is van risicovolle schulden. Om deze professionals te ondersteunen is het verstandig om vaart te zetten achter ontwikkelingen als de Schuldenketen die onder regie van het ministerie van SZW worden gerealiseerd. Het beschikbaar hebben van een centraal schuldenoverzicht creëert rust en zorgt er voor dat deze professionals zich minder hoeven bezig te houden met de administratieve werkzaamheden en zich kunnen richten op primaire (menselijke) ondersteuning en hulpverlening.

Naast de steun bij het opstellen van een Wsnp-toelatingsverzoek zou er ook andere steun geboden kunnen worden. Bij mensen die in een Wsnp-traject komen is er vaak sprake van multiproblematiek, dus niet louter financieel. Denk hierbij aan maatschappelijke en psychosociale problematiek en problemen op het gebied van welzijn en gezondheid. Extra ondersteuning kan behulpzaam zijn als deze aansluit op de specifieke behoefte van de persoon. De ondersteuning moet gericht zijn op de oorzaken waardoor ze in de schulden zijn gekomen worden, maar ook mentale ondersteuning om het traject vol te houden en na het traject een andere levensstijl te kunnen volhouden.

Er is aangegeven dat het aantal burgers dat gebruik maakt van de Wsnp is gedaald en dat de overheid met deze aanpassing wil dat hulp zoeken aantrekkelijker en toegankelijker wordt. Dit betekent wel dat het systeem de extra vraag moet aankunnen. Ondanks dat de doorlooptijd korter zou worden, zal er meer budget moeten komen voor gemeenten om bewindvoerders aan te nemen. Anders krijg je hetzelfde probleem als met de jeugdzorg, dat de wachtlijst blijft groeien. Dan zijn de aanpassingen op papier goed, maar in de praktijk lossen ze niets op. Gezien de huidige ontwikkelingen in de maatschappij hebben de burgers al een wantrouwen richting de overheid. Daarom zal de gemeente moeten investeren in de kwaliteit van de bewindvoerders en daar ook een goed controle systeem voor moeten ontwikkelen. Als er daarnaast gekeken wordt naar extra ondersteuning tijdens het Wsnp-traject betekent dit ook extra werkzaamheden of ander benodigd personeel dat deze taken kan uitvoeren. Ook daarvoor zullen dan de nodige investeringen door de gemeenten gedaan moeten worden.

Het is overigens de vraag of gemeenten überhaupt de capaciteit hebben of kunnen creëren om deze extra taak op zich te nemen kijkend naar de recente decentralisaties en de krappe arbeidsmarkt.

SNG steunt initiatieven ter verbetering van het proces om de schuldenproblematiek bij burgers op te lossen en levert graag een bijdrage aan deze verbeteringen. Wij zijn graag bereid tot een nadere toelichting en/of overleg over onze opmerkingen.

Namens SNG,

(directeur)